B. Asesiad o’r Effaith ar Gydraddoldeb, Amrywiaeth, Cynhwysiant a Hawliau Dynol

1. Disgrifiwch ac esboniwch effaith y cynnig ar bobl â nodweddion gwarchodedig fel y disgrifir yn Neddf Cydraddoldeb 2010.

Ar 9 Gorffennaf 2024, cyhoeddodd y Prif Weinidog ar y pryd, Vaughan Gething, flaenoriaethau deddfwriaethol Llywodraeth Cymru ar gyfer gweddill tymor y Senedd. Roedd hyn yn cynnwys Bil Mwyngloddiau a Chwareli (Tomenni Nas Defnyddir) (Cymru) a fydd yn sicrhau mwy o ddiogelwch i’r bobl sy’n byw yng nghysgod tomenni nas defnyddir yng Nghymru.

Nod trosfwaol y Bil yw atal tomenni nas defnyddir rhag bygwth lles dynol oherwydd eu hansefydlogrwydd. Bydd y Bil yn cyflawni hyn drwy sefydlu cyfundrefn ar gyfer asesu, cofrestru, monitro a rheoli tomenni nas defnyddir yng Nghymru.

Mae’r duedd o effeithiau newid hinsawdd sy’n peri pryder yn golygu y disgwylir i dirlithriadau ddigwydd yn fwy aml, a gall hyn achosi difrod sylweddol i gymunedau, seilwaith allweddol, a’r amgylchedd. Mae darpariaethau’r Bil yn cael effaith gadarnhaol ar ddiogelwch pob dinesydd drwy leihau'r tebygolrwydd o dirlithriadau, ac felly’r effeithiau sy'n gysylltiedig â thirlithriadau megis: colli bywyd; anaf; pryderon iechyd corfforol ac iechyd meddwl tymor byr a hirdymor; difrod i dai, ysgolion, a chanolfannau iechyd; amharu ar drafnidiaeth a chyfleustodau; llygredd a dinistrio'r amgylchedd.

Bydd y Bil yn sefydlu corff newydd, Awdurdod Tomenni Nas Defnyddir Cymru (yr Awdurdod) ac yn rhoi swyddogaethau i’r Awdurdod. Prif amcan yr Awdurdod, fel y darperir ar ei gyfer yn y Bil, yw sicrhau nad yw tomenni nas defnyddir yn bygwth lles dynol oherwydd eu hansefydlogrwydd.

Bydd yr Awdurdod yn ymgymryd ag amrywiaeth o weithgareddau, gan gynnwys asesu ac, wedi hynny, categoreiddio tomenni nas defnyddir, swyddogaethau monitro a chreu a chynnal cofrestr electronig o domenni nas defnyddir.

Mae’r Bil hefyd yn rhoi’r gallu i’r Awdurdod ei gwneud yn ofynnol i berchennog tir ymgymryd â gweithrediadau ar dir lle mae’n ystyried bod gweithrediadau o’r fath yn angenrheidiol i atal neu fynd i’r afael â bygythiadau i sefydlogrwydd tomen nas defnyddir, neu i sefydlogi tomen nas defnyddir neu ei hatal rhag troi’n fwy ansefydlog, er mwyn osgoi neu leihau bygythiadau i les dynol. Rhaid i'r Awdurdod roi cyngor a chymorth i Weinidogion Cymru mewn perthynas â thomenni nas defnyddir a gall roi gwybodaeth a chyngor i unrhyw berson mewn perthynas â thomenni nas defnyddir.

Bydd gan yr Awdurdod y gallu i ymgymryd â gweithrediadau ar dir os yw'n ystyried ei fod yn angenrheidiol i atal neu fynd i'r afael â bygythiadau i sefydlogrwydd tomen nas defnyddir, neu i sefydlogi tomen nas defnyddir rhag troi'n fwy ansefydlog. Disgwylir y bydd y pŵer hwn yn cael ei ddefnyddio mewn amgylchiadau megis pan fydd yr Awdurdod o'r farn nad yw'r perchnogion yn gallu, neu maent yn amharod i ymgymryd â'r gwaith eu hunain neu yn dilyn apêl lwyddiannus yn erbyn hysbysiad.

Mewn argyfwng, mae'r Bil yn rhoi'r pŵer i'r Awdurdod ymgymryd â gweithrediadau heb roi hysbysiad, lle mae'n ystyried bod angen ymgymryd â gweithrediadau ar unwaith er mwyn osgoi neu leihau bygythiadau i les dynol. Fodd bynnag, ar ôl dechrau ar y gwaith, rhaid i'r Awdurdod cyn gynted ag y bo'n ymarferol, roi hysbysiad i berchennog y tir fod y gweithrediadau wedi dechrau gydag amlinelliad o'r rhesymau pam fod angen gwneud y gwaith.

Mae'r Bil yn cynnwys hawliau mynediad i berchennog tir y mae'n ofynnol iddynt, gan yr Awdurdod, ymgymryd â gweithrediadau penodol. Mae hefyd yn darparu y gall person a awdurdodir gan yr Awdurdod gael mynediad i dir i alluogi'r Awdurdod i gyflawni ei swyddogaethau mewn perthynas ag archwilio, monitro, asesu, gweithrediadau, gwaith canlyniadol, ac ati. Mae hefyd yn cynnwys darpariaethau sy'n ymwneud â digolledu mewn perthynas â sefyllfaoedd gan gynnwys y rhai lle mae tir wedi'i ddifrodi, eiddo wedi'i ddifrodi, ei symud neu ei waredu, neu os oes aflonyddu ar fwynhau tir.

Mae'r Bil yn cynnwys yr hawl i apelio mewn rhai achosion, er enghraifft mewn perthynas ag hysbysiad a roddir gan yr Awdurdod sy'n ei gwneud yn ofynnol i berchennog tir ymgymryd â gweithrediadau, neu mewn perthynas â gorchymyn cyfrannu. Yn ogystal, mae'r Bil yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â digolledu lle mae tir wedi'i ddifrodi, eiddo wedi'i ddifrodi, ei symud neu ei waredu, neu os oes aflonyddu ar fwynhau tir. I rai perchnogion tomenni nas defnyddir a pherchnogion tir, mae'n bosibl na fyddant yn gallu fforddio talu'r costau sy'n gysylltiedig â gweithrediadau angenrheidiol. Yn yr amgylchiadau hyn, bydd perchennog tir yn gallu apelio yn erbyn hysbysiad i ymgymryd â gweithrediadau ar y sail nad yw'r perchennog yn gallu talu cost y gweithrediadau sy'n ofynnol gan yr hysbysiad. Bydd y Bil yn effeithio ar gyrff y sector cyhoeddus a'r sector preifat, yn ogystal ag unigolion. Nid ydym yn rhagweld y bydd y cynigion hyn yn cael effaith negyddol ar bobl â nodweddion gwarchodedig. Bydd cyflwyno dull cyson o fonitro a goruchwylio tomenni nas defnyddir yn lleihau'r tebygolrwydd o dirlithriadau.

Cynhaliwyd asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb ar y Papur Gwyn ac ni nododd hyn unrhyw effeithiau cadarnhaol na negyddol ar y rhai sydd â nodweddion gwarchodedig. Ar ben hynny, ni nododd yr ymatebion i ymgynghoriad y Papur Gwyn unrhyw effeithiau cadarnhaol na negyddol o ganlyniad i'r cynigion.

Gyda thros 85% o domenni glo nas defnyddir yng nghymoedd y De, nod y cynigion yw darparu cyfundrefn reoleiddio sy'n lleihau'r tebygolrwydd o dirlithriadau ar y cymunedau hyn, y mae llawer ohonynt ymhlith y 10% mwyaf difreintiedig gan

ddefnyddio Nod Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru (MALIC). O ystyried lle mae'r rhan fwyaf o domenni glo nas defnyddir yng Nghymru, rhagwelir y bydd cyfundrefn newydd ar gyfer monitro a rheoli tomenni nas defnyddir yn cael mwy o effaith gadarnhaol ar gymunedau sydd ag anfantais economaidd-gymdeithasol.

Rydym o'r farn y bydd y Bil yn cael effaith gadarnhaol ar ddiogelwch pob dinesydd, boed mewn grŵp nodwedd warchodedig ai peidio.

Y bwriad yw ychwanegu'r Awdurdod, drwy orchymyn, at y rhestr yn Atodlen 19 o Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (Deddf 2010). Yn rhinwedd ei gynnwys yn rhestr yr awdurdodau cyhoeddus yn Atodlen 19 o Ddeddf 2010, bydd yr Awdurdod yn ddarostyngedig i ddyletswydd cydraddoldeb y sector cyhoeddus sy'n ei gwneud yn ofynnol iddo wrth arfer ei swyddogaethau, roi sylw dyledus i'r angen i ddileu gwahaniaethu, aflonyddu, erledigaeth ac unrhyw ymddygiad arall a waherddir o dan Ddeddf 2010; hyrwyddo cyfle cyfartal, a meithrin cysylltiadau da rhwng personau sy'n rhannu nodwedd warchodedig berthnasol (neu nodweddion lluosog) a phersonau nad ydynt yn ei rhannu. Rydym wedi adolygu'r ymatebion i'r Ymgynghoriad ar y Papur Gwyn. O ran y rhai sydd â nodweddion gwarchodedig, ni nododd ymatebwyr unrhyw feysydd sydd angen eu hystyried ymhellach nac unrhyw effeithiau eraill nad oeddent eisoes wedi'u nodi yn y Papur Gwyn.

Cynhelir asesiadau effaith pellach, fel y bo'n briodol, pan wneir is-ddeddfwriaeth o dan bwerau yn y Bil. Cynhelir ymgynghoriad priodol mewn perthynas ag unrhyw is-ddeddfwriaeth yn y dyfodol a, lle bo'n briodol, bydd cyfleoedd i ymgysylltu'n llawn â grwpiau rhanddeiliaid, gan gynnwys y rhai â nodweddion gwarchodedig, wrth ddatblygu'r polisi. Bydd yn haws i'r rhanddeiliaid hynny ragweld yr effeithiau yn y cam hwnnw pan fydd ystyriaethau polisi penodol yn cael eu drafftio.

Cofnod o Effeithiau fesul nodwedd warchodedig

Cwblhewch yr adran nesaf i ddangos sut y gallai'r polisi / penderfyniad / arfer hwn gael effaith (cadarnhaol neu negyddol) ar y grwpiau gwarchodedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. *(Cyfeiriwch at ddogfen ganllaw AEA am fwy o wybodaeth.)* Mae'n bwysig nodi unrhyw gyfleoedd rydych wedi'u nodi a allai hybu neu hyrwyddo cyfle cyfartal. Mae hyn yn cynnwys nodi'r hyn y gallwn ei wneud i gael gwared ar rwystrau a gwella cyfranogiad i bobl heb gynrychiolaeth ddigonol neu sy'n dioddef anfantais anghymesur.

Nid yw diffyg tystiolaeth yn rheswm dros *beidio ag asesu effeithiau ar gydraddoldeb*. Amlygwch unrhyw fylchau yn y dystiolaeth rydych wedi'u nodi ac esboniwch sut/os ydych yn bwriadu llenwi'r bylchau hyn.

Nodwedd neu grŵp gwarchodedig	Beth yw effeithiau cadarnhaol neu negyddol y cynnig?	Rhesymau dros eich penderfyniad (gan gynnwys tystiolaeth)	Sut fyddwch yn lliniaru'r Effeithiau?

Oedran (meddyliwch am wahanol grwpiau oedran)	Ni ddisgwylir i'r cynigion hyn gael effaith ar oedran. Bydd y Bil yn diogelu lles dynol ac mae'n berthnasol i bawb beth bynnag fo'u hoedran.	Bydd yr Awdurdod yn darparu budd cyffredinol o well gyfundrefn reoli ar gyfer diogelwch tomenni nas defnyddir, gan ddarparu cymunedau mwy diogel i fyw ynddynt yn sgil lleihau'r tebygolrwydd o dirlithriadau. Bydd archwilio a rheoli tomenni nas defnyddir yn helpu i ddiogelu lles dynol. Gall yr Awdurdod ddarparu cymorth, cyngor ac arweiniad i bobl beth bynnag fo'u hoedran. Mae'r Awdurdod nid yn unig yn chwarae rôl gynghori i annog perchnogion tomenni nas defnyddir i gyflawni eu cyfrifoldebau ond bydd ganddo bwerau i gamu i'r adwy lle na all y rhai sydd â chyfrifoldeb wneud hynny neu le na fyddant yn gwneud hynny. Y bwriad yw y bydd yr Awdurdod yn ddarostyngedig i Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus[1][2] a bydd yn ofynnol iddo, o dan Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus, i ddangos tystiolaeth o'i weithredoedd i gefnogi pobl â nodweddion gwarchodedig. O dan Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus, bydd angen i'r Awdurdod hefyd liniaru yn erbyn unrhyw effeithiau negyddol ar y	Pan fydd perchennog tir yn dod o dan y nodwedd warchodedig hon, lle bo'n briodol, bydd y darpariaethau apelau yn berthnasol iddynt fel gydag unrhyw berchennog tir

[1] Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus: canllawiau i awdurdodau cyhoeddus - GOV.UK (www.gov.uk)

[2] Cysylltiadau Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus â Dyletswydd Cydraddoldeb Benodol Cymru gweler a8 Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 (legislation.gov.uk)

		rhai sydd â nodweddion gwarchodedig y mae'n eu darganfod yn ystod ei ddyletswyddau.	
Anabledd (ystyriwch y model cymdeithasol o anabledd [3] a sut y gallai eich cynnig yn anfwriadol cael gwared ar y rhwystrau y mae pobl anabl sydd â gwahanol amhariadau yn eu hwynebu, neu sut y gellid defnyddio eich cynnig i gael gwared yn rhagweithiol arnynt).	Ni ddisgwylir i'r cynigion hyn gael unrhyw effaith ar bobl gydag anableddau. Bydd y Bil yn diogelu lles dynol ac mae'n berthnasol i bawb beth bynnag fo'u hanabledd.	Bydd yr Awdurdod yn darparu budd cyffredinol o well gyfundrefn reoli ar gyfer diogelwch tomenni nas defnyddir, gan ddarparu cymunedau mwy diogel i fyw ynddynt yn sgil lleihau'r tebygolrwydd o dirlithriadau. Bydd yr Awdurdod yn gallu rhoi gwybodaeth, cymorth, neu gyngor ar unrhyw fater sy'n gysylltiedig â thomen nas defnyddir benodol neu domenni nas defnyddir yn gyffredinol. Gall yr Awdurdod ddarparu cymorth, cyngor ac arweiniad i bobl beth bynnag fo'u hanabledd.	Pan fydd perchennog tir yn dod o dan y nodwedd warchodedig hon, lle bo'n briodol, bydd y darpariaethau apelau yn berthnasol iddynt fel gydag unrhyw berchennog tir

[3] Mae Llywodraeth Cymru yn defnyddio'r model cymdeithasol o anabledd. Rydym yn deall nad yw pobl anabl yn cael eu hanablu gan eu hamhariadau ond gan y rhwystrau y maent yn dod ar eu traws mewn cymdeithas. Sicrhau bod eich cynnig yn cael gwared ar rwystrau, yn hytrach na'u creu, yw'r ffordd orau o wella cydraddoldeb i bobl anabl. Am fwy o wybodaeth, ewch i'r fewnrwyd a chwiliwch am y 'model cymdeithasol'.

Ailbennu Rhywedd (y weithred o drawsnewid a phobl Drawsryweddol)	Ni ddisgwylir i'r cynigion hyn gael unrhyw effaith ar bobl sydd wedi ailbennu, neu sydd yn y broses o ailbennu, eu rhywedd. Bydd y Bil yn diogelu lles dynol ac mae'n berthnasol i bawb yr un fath.	Bydd yr Awdurdod yn darparu budd cyffredinol o well gyfundrefn reoli ar gyfer diogelwch tomenni nas defnyddir, gan ddarparu cymunedau mwy diogel i fyw ynddynt yn sgil lleihau'r tebygolrwydd o dirlithriadau.	Pan fydd perchennog tir yn dod o dan y nodwedd warchodedig hon, lle bo'n briodol, bydd y darpariaethau apelau yn berthnasol iddynt fel gydag unrhyw berchennog tir
Beichiogrwydd a mamolaeth	Ni ddisgwylir i'r cynigion hyn gael unrhyw effaith ar bobl sy'n feichiog, sydd wedi'u mabwysiadu neu sydd ar absenoldeb mamolaeth/tadolaeth. Bydd y Bil yn diogelu lles dynol ac mae'n berthnasol i bawb yr un fath.	Bydd yr Awdurdod yn darparu budd cyffredinol o well gyfundrefn reoli ar gyfer diogelwch tomenni nas defnyddir, gan ddarparu cymunedau mwy diogel i fyw ynddynt yn sgil lleihau'r tebygolrwydd o dirlithriadau.	Pan fydd perchennog tir yn dod o dan y nodwedd warchodedig hon, lle bo'n briodol, bydd y darpariaethau apelau yn berthnasol iddynt fel gydag unrhyw berchennog tir
Hil (gan gynnwys gwahanol leiafrifoedd ethnig, Sipsiwn a Theithwyr a Mudwyr, Ceiswyr lloches a Ffoaduriaid)	Ni ddisgwylir i'r cynigion hyn gael unrhyw effaith ar hil. Bydd y Bil yn diogelu lles dynol ac mae'n berthnasol i bawb yr un fath.	Bydd yr Awdurdod yn darparu budd cyffredinol o well gyfundrefn reoli ar gyfer diogelwch tomenni nas defnyddir, gan ddarparu cymunedau mwy diogel i fyw ynddynt yn sgil lleihau'r tebygolrwydd o dirlithriadau. Gall yr Awdurdod ddarparu cyngor ac arweiniad i berchnogion ar gamau gweithredu a argymhellir i sicrhau nad yw tomenni nas defnyddir yn bygwth lles dynol oherwydd eu hansefydlogrwydd. Bydd gan yr Awdurdod bwerau i gamu i'r adwy lle na all y rhai sydd â chyfrifoldeb wneud hynny	Pan fydd perchennog tir yn dod o dan y nodwedd warchodedig hon, lle bo'n briodol, bydd y darpariaethau apelau yn berthnasol iddynt fel gydag unrhyw berchennog tir

		neu le na fyddant yn gwneud hynny.	
Crefydd, cred a di-gred	Ni ddisgwylir i'r cynigion hyn gael effaith negyddol ar gyfer Crefydd, cred a di-gred. Bydd y Bil yn diogelu lles dynol ac mae'n berthnasol i bawb yr un fath.	Bydd yr Awdurdod yn darparu budd cyffredinol o well gyfundrefn reoli ar gyfer diogelwch tomenni nas defnyddir, gan ddarparu cymunedau mwy diogel i fyw ynddynt yn sgil lleihau'r tebygolrwydd o dirlithriadau. Bydd yr Awdurdod yn gyfrifol am fonitro tomenni nas defnyddir. Gall yr Awdurdod ddarparu cyngor ac arweiniad i berchnogion ar gamau gweithredu a argymhellir i sicrhau nad yw tomenni nas defnyddir yn bygwth lles dynol oherwydd eu hansefydlogrwydd.	Pan fydd perchennog tir yn dod o dan y nodwedd warchodedig hon, lle bo'n briodol, bydd y darpariaethau apelau yn berthnasol iddynt fel gydag unrhyw berchennog tir
Rhyw / Rhywedd	Ni ddisgwylir i'r cynigion hyn gael unrhyw effaith negyddol ar ryw a/neu rywedd. Bydd y Bil yn diogelu lles dynol ac mae'n berthnasol i bawb yr un fath.	Bydd yr Awdurdod yn darparu budd cyffredinol o well gyfundrefn reoli ar gyfer diogelwch tomenni nas defnyddir, gan ddarparu cymunedau mwy diogel i fyw ynddynt yn sgil lleihau'r tebygolrwydd o dirlithriadau. Bydd yr Awdurdod yn gyfrifol am fonitro tomenni nas defnyddir. Gall yr Awdurdod ddarparu cyngor ac arweiniad i berchnogion ar gamau gweithredu a argymhellir i sicrhau nad yw tomenni nas defnyddir yn bygwth lles dynol oherwydd eu hansefydlogrwydd. Bydd gan yr Awdurdod bwerau i gamu i'r adwy lle na all y rhai sydd â	Pan fydd perchennog tir yn dod o dan y nodwedd warchodedig hon, lle bo'n briodol, bydd y darpariaethau apelau yn berthnasol iddynt fel gydag unrhyw berchennog tir

		chyfrifoldeb wneud hynny neu le na fyddant yn gwneud hynny.	
Cyfeiriadedd rhywiol (Lesbiaidd, Hoyw a Deurywiol)	Ni ddisgwylir i'r cynigion hyn gael unrhyw effaith ar gyfeiriadedd rhywiol. Bydd y Bil yn diogelu lles dynol ac mae'n berthnasol i bawb yr un fath.	Bydd yr Awdurdod yn darparu budd cyffredinol o well gyfundrefn reoli ar gyfer diogelwch tomenni nas defnyddir, gan ddarparu cymunedau mwy diogel i fyw ynddynt yn sgil lleihau'r tebygolrwydd o dirlithriadau. Bydd yr Awdurdod yn gyfrifol am fonitro tomenni nas defnyddir. Gall yr Awdurdod ddarparu cyngor ac arweiniad i berchnogion i sicrhau nad yw tomenni nas defnyddir yn bygwth lles dynol oherwydd eu hansefydlogrwydd. Bydd gan yr Awdurdod bwerau i gamu i'r adwy lle na all y rhai sydd â chyfrifoldeb wneud hynny neu le na fyddant yn gwneud hynny.	Pan fydd perchennog tir yn dod o dan y nodwedd warchodedig hon, lle bo'n briodol, bydd y darpariaethau apelau yn berthnasol iddynt fel gydag unrhyw berchennog tir
Priodas a phartneriaeth sifil	Ni ddisgwylir i'r cynigion hyn gael unrhyw effaith ar briodas neu bartneriaeth sifil. Bydd y Bil yn diogelu lles dynol ac mae'n berthnasol i bawb yr un fath.	Bydd yr Awdurdod yn darparu budd cyffredinol o well gyfundrefn reoli ar gyfer diogelwch tomenni nas defnyddir, gan ddarparu cymunedau mwy diogel i fyw ynddynt yn sgil lleihau'r tebygolrwydd o dirlithriadau. Bydd yr Awdurdod yn gyfrifol am fonitro tomenni nas defnyddir. Gall yr Awdurdod ddarparu cyngor ac arweiniad i berchnogion i sicrhau nad yw tomenni nas defnyddir yn bygwth lles dynol	Pan fydd perchennog tir yn dod o dan y nodwedd warchodedig hon, lle bo'n briodol, bydd y darpariaethau apelau yn berthnasol iddynt fel gydag unrhyw berchennog tir

		oherwydd eu hansefydlogrwydd. Bydd gan yr Awdurdod bwerau i gamu i'r adwy lle na all y rhai sydd â chyfrifoldeb wneud hynny neu le na fyddant yn gwneud hynny.	
Plant a phobl ifanc hyd at 18 oed	Ni ddisgwylir i'r cynigion hyn gael unrhyw effaith negyddol ar blant a phobl ifanc. Bydd y Bil yn diogelu lles dynol ac mae'n berthnasol i bawb yr un fath.	Bydd yr Awdurdod yn darparu budd cyffredinol drwy wella'r gyfundrefn ar gyfer rheoli diogelwch tomenni nas defnyddir. Gweler yr Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant am ystyriaeth fanwl o effaith y Bil ar blant a hawliau plant. Bydd y gyfundrefn hefyd yn atal tomenni nas defnyddir rhag bygwth lles dynol oherwydd eu hansefydlogrwydd. Gall lleihau'r tebygolrwydd o dirlithriadau gael effaith gadarnhaol ar iechyd meddwl a lleihau lefelau pryder ymhlith pobl ifanc a phlant. Yn ogystal, roedd ffactor straen a nodwyd gan icc.gig.cymru yn cynnwys straen yn ymwneud ag addysg ac ysgol, megis colli cyfleusterau ysgol a cholli cymdeithasu sy'n gysylltiedig â mynd i'r ysgol.	Pan fydd perchennog tir yn dod o dan y nodwedd warchodedig hon, lle bo'n briodol, bydd y darpariaethau apelau yn berthnasol iddynt fel gydag unrhyw berchennog tir
Aelwydydd incwm isel	Ni ddisgwylir i'r cynigion hyn gael unrhyw effaith negyddol ar aelwydydd incwm isel ac mae'n bosibl y byddant yn cael effaith gadarnhaol ar y grŵp hwn. Bydd y Bil yn diogelu lles dynol ac mae'n berthnasol i bawb yr un fath.	Bydd yr Awdurdod yn darparu budd cyffredinol o well gyfundrefn reoli ar gyfer diogelwch tomenni nas defnyddir, gan ddarparu cymunedau mwy diogel i fyw ynddynt yn sgil lleihau'r tebygolrwydd o dirlithriadau.	Un risg posibl yw y gallai eiddo sydd wedi'u lleoli yn agos i domenni nas defnyddir categori uwch (1 a 2) weld effaith ar eu polisïau yswiriant a gallant

		Nodir hefyd bod mwyafrif y tomenni glo nas defnyddir wedi'u lleoli mewn ardaloedd difreintiedig (Papur Gwyn paragraff 1.24) ac felly bydd unrhyw welliant i ddiogelwch y tomenni hyn ac i'r amgylchedd yn fudd cadarnhaol i deuluoedd incwm isel, gan gynnwys lleihau'r risg o dirlithriadau. Os bydd perchennog tomen yn dod o dan y categori hwn, bydd yr Awdurdod yn gallu darparu cymorth, cyngor ac arweiniad iddynt.	fod yn destun premiymau yswiriant uwch. Yn gyffredinol, ystyrir mai'r risg bennaf yw'r effaith economaidd ganfyddedig ('malltod') wrth ryddhau lleoliadau'r tomenni nas defnyddir a chyflwyno cyfundrefn reoleiddio yn hytrach nag unrhyw effeithiau economaidd gwirioneddol. Pan fydd perchennog tir yn dod o dan y nodwedd warchodedig hon, lle bo'n briodol, bydd y darpariaethau apelau yn berthnasol iddynt fel gydag unrhyw berchennog tir

Hawliau Dynol a Chonfensiynau'r Cenhedloedd Unedig

A ydych o'r farn y bydd y polisi hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar hawliau dynol pobl? (*Cyfeiriwch at bwynt 1.4 o Ganllawiau'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb am fwy o wybodaeth am Hawliau Dynol a Chonfensiynau'r Cenhedloedd Unedig).*

Hawliau Dynol	Beth yw effeithiau cadarnhaol neu negyddol y cynnig?	Rhesymau dros eich penderfyniad (gan gynnwys tystiolaeth)	Sut fyddwch yn lliniaru Effeithiau negyddol?
Hawliau Dynol	Ni ddisgwylir i'r cynigion hyn gael unrhyw effaith negyddol ar hawliau dynol.	Bydd y Bil yn diogelu lles dynol ac mae'n berthnasol i bawb yr un fath. Bydd canllawiau yn cael eu cyhoeddi i gefnogi gweithredu'r Bil. Y bwriad yw darparu gwybodaeth a fydd yn sicrhau eglurder i'r Awdurdod, aelodau o'r cyhoedd ac unrhyw randdeiliaid perthnasol eraill. Bydd ymgynghori mewn perthynas ag is-ddeddfwriaeth a bydd hyn yn gymesur ac yn briodol i	

		natur y rheoliadau sy'n cael eu cynnig. Bydd ymgysylltu â grwpiau rhanddeiliaid, gan gynnwys y rhai sydd â nodweddion gwarchodedig, lle bo hynny'n briodol, wrth i'r polisi gael ei ddatblygu. Bydd yn haws i'r rhanddeiliaid hynny ragweld yr effeithiau yn y cam hwnnw pan fydd ystyriaethau polisi penodol yn cael eu drafftio. Bydd asesiadau effaith pellach yn cael eu cynnal fel y bo'n briodol maes o law pan wneir is-ddeddfwriaeth o dan bwerau yn y Bil.	

Mae'r effaith mewn perthynas â Chonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn yn cael sylw yn Atodiad A.

Hawliau Dynol	**Beth yw effeithiau cadarnhaol neu negyddol y cynnig?**	**Rhesymau dros eich penderfyniad (gan gynnwys tystiolaeth)**	**Sut fyddwch yn lliniaru'r Effeithiau negyddol?**
Yr hawl i fywyd (Erthygl 1)	Rhagwelir y bydd y Bil yn cael effaith gadarnhaol ar fwynhad pobl o'r hawl hon.	Prif amcan yr Awdurdod, wrth arfer ei swyddogaethau, yw sicrhau nad yw tomenni nas defnyddir yn bygwth lles dynol oherwydd eu hansefydlogrwydd.	

Hawliau Dinasyddion yr UE/AEE a Dinasyddion Swisaidd

Mae Rhan 2 o Gytundeb Ymadael yr UE-DU, ynghyd â'r Cytundeb Gwahanu â Gwladwriaethau'r AEE-EFTA a Chytundeb Hawliau Dinasyddion Swisaidd ("Cytundebau Hawliau Dinasyddion") yn rhoi sicrwydd i ddinasyddion yr UE, yr AEE[4] a dinasyddion Swisaidd a oedd yn preswylio'n gyfreithlon yn y DU erbyn 31 Rhagfyr 2020 y bydd eu hawliau dinasyddion wedi'u diogelu.

Caiff Cytundebau Hawliau Dinasyddion eu gweithredu mewn cyfraith ddomestig gan Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Y Cytundeb Ymadael) 2020[5]

Bydd gan unigolion cymwys sydd o fewn cwmpas y Cytundebau Hawliau Dinasyddion fwy neu lai'r un hawliau parhaus i weithio ac astudio ac i fynediad at wasanaethau cyhoeddus a budd-daliadau, i'r graddau bod yr hawliau hyn wedi deillio o aelodaeth y DU o'r UE yn ogystal â'i chyfranogiad yng Nghytundeb yr AEE a Chytundeb Rhyddid Pobl i Symud yr UE-Swisaidd.

Yn ddarostyngedig i eithriadau cyfyngedig penodol[6], bydd angen bod unigolion wedi gwneud cais am statws preswylio newydd (naill ai statws preswylydd cyn-sefydlog neu statws preswylydd sefydlog) trwy'r Cynllun Preswylio'n Sefydlog i Ddinasyddion yr UE. Daeth y dyddiad cau ar gyfer gwneud cais o'r fath i ben ar 30 Mehefin 2021.

Ystyriaethau polisi i ystyried:

- A ydych wedi ystyried a fydd eich cynnig polisi yn effeithio ar ddinasyddion yr UE, yr AEE neu Swisaidd y mae eu hawliau wedi'u diogelu gan y Cytundebau Hawliau Dinasyddion?
- Os oes posibilrwydd o unrhyw effaith negyddol ar ddinasyddion yr UE, yr AEE neu Swisaidd, sut y bydd unrhyw effeithiau o'r fath yn cael eu dileu neu eu rheoli os ystyrir bod rheoli yn briodol?
- A oes angen cyngor cyfreithiol?

Ystyriwch effeithiau eich polisi ar y meysydd isod, gan nodi a yw'r effaith yn gadarnhaol neu'n negyddol ac unrhyw gamau sydd eu hangen i ddileu effaith negyddol bosibl. Nodwch y sail dros eich ateb, gan gynnwys lle ceisiwyd cyngor cyfreithiol a nodwch hefyd lle nad yw hawl yn berthnasol i'ch polisi:

---

[4] Mae'r AEE yn cynnwys gwledydd yr UE yn ogystal â Gwlad yr Iâ, Liechtenstein a Norwy.

[5] Adran 5 a 6 o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Y Cytundeb Ymadael) 2020

[6]E.e. pan fo gan unigolyn ddinasyddiaeth Wyddelig (gan gynnwys dinasyddiaeth ddeuol Brydeinig a Gwyddelig) neu le'r oedd ganddynt ganiatâd amhenodol i ddod i mewn i'r DU neu aros ynddi)

Preswyliad – yr hawl i breswylio a hawliau eraill cysylltiedig i breswyliad: hawliau ymadael a mynediad, ceisiadau preswylio, cyfyngiadau ar hawliau mynediad a phreswylio; AMH

Cydnabyddiaeth gilyddol o gymwysterau proffesiynol – cydnabyddiaeth barhaus o gymwysterau proffesiynol a ennillwyd gan ddinasyddion yr UE/yr AEE/Swisaidd yn eu gwledydd (ac a gydnabyddir eisoes yn y DU);

Mynediad at systemau nawdd cymdeithasol – mae'r rhain yn cynnwys budd-daliadau, mynediad at addysg, tai a mynediad at ofal iechyd AMH

Triniaeth gyfartal – mae hyn yn cwmpasu peidio â gwahaniaethu, triniaeth gyfartal a hawliau gweithwyr; Dim newid i'r gofynion cyfreithiol presennol.

Hawliau gweithwyr - Gwarantir i weithwyr a phobl hunangyflogedig a gwmpesir o dan y Cytundebau Hawliau Dinasyddion fwy neu lai'r un hawliau ag yr oeddent yn eu mwynhau pan oedd y DU yn Aelod-wladwriaeth. Mae ganddynt hawl i beidio â chael eu gwahaniaethu yn eu herbyn oherwydd eu cenedligrwydd, a'r hawl i gael triniaeth gyfartal â gwladolion y DU. Dim newid i'r gofynion cyfreithiol presennol

(Gall gweithwyr trawsffiniol (y dinasyddion hynny sy'n byw mewn un wladwriaeth ac sy'n gweithio'n rheolaidd mewn un arall) barhau i weithio yn y DU os gwnaethant hynny erbyn 31 Rhagfyr 2020).